

Udenrigsministeriet

Den 7. marts 2011

NOTAT til Folketingets Europaudvalg

vedr. uformelt møde i rådet (udenrigsanliggender) den 10. marts 2011
som forberedelse af det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd den 11. marts 2011
om situationen i det sydlige naboland og Libyen

1. Indledning

Udenrigsrepræsentant Ashton har indkaldt til et uformelt udenrigsministermøde mhp. at forberede det ekstraordinære Europæiske Råd den 11. marts 2011, der skal drøfte udviklingen i EU's sydlige naboland med fokus på Libyen, samt hvordan EU kan understøtte en overgangsproces hen imod demokrati og afholdelse af frie valg i Egypten og Tunesien. Udenrigsrepræsentant Ashton og Kommissionen ventes at præsentere et forslag til, hvordan EU kan udvikle en pakke af instrumenter for at yde støtte til transitions- og transformationsprocessen, herunder revidering af nabolandspolitikken, med fokus på demokratifremme, økonomisk udvikling og people-to-people kontakter.

2. Baggrund

Vurderinger af den aktuelle situation i **Libyen** er behæftet med stor usikkerhed, og situationen udvikler sig time for time. Oprørerne synes at have konsolideret sig i den østlige del af landet, med hovedsæde i Benghazi, mens Ghaddafis styrker fortsat kontrollerer det meste af hovedstaden Tripoli samt Ghaddafis fødeby Sirte og enkelte andre byer. Dele af hæren er gået på oprørernes side, ligesom flere ministre og højtstående repræsentanter for regimet herunder diplomater har skiftet side. Regimet har slået meget hårdt ned på de folkelige oprør med direkte beskydning og med indsættelse af luftvåben. Afrikanske lejesoldater menes at kæmpe på regimets side. Der er stor usikkerhed om antallet af dræbte.

Den humanitære situation er særlig vanskelig i grænseområderne til Egypten og Tunesien. Antallet af mennesker som rejser ud af Libyen til nabolandene vurderes den 4. marts at have oversteget 200.000 siden den 21. februar 2011.

De libyske myndigheders overgreb er blevet mødt med en hurtig og skarp international reaktion. FN's Sikkerhedsråd vedtog den 26. februar 2011 enstemmigt resolution 1970, der indfører målrettede sanktioner mod Libyen.

På EU-udenrigsministermødet den 21. februar 2011 blev der vedtaget rådskonklusioner, der fordømte undertrykkelsen af demonstranter i Libyen og beklagede volden og de mange dræbte civile. Den 28. februar vedtog EU, ud over FN-sanktionerne, sanktioner som omfatter embargo mod udstyr, der kan bruges til undertrykkelse. Samtidig øgede man fra EU's side antallet af personer, der omfattes af indrejseforbud og indefrysning.

Situationen i **Tunesien** er fortsat anspændt. Premierministeren for overgangsregeringen, Rachid Ghannouchi, blev den 26. februar 2011 tvunget til at træde tilbage. Yderligere fem

ministre valgte også at træde tilbage. Overgangsregeringen kritiseres for at repræsentere kontinuiteten.

Den midlertidige præsident Fouad Mebazaa annoncerede den 3. marts, at valg til en forfatningsgivende forsamling vil finde sted den 24. juli.

I **Egypten** trådte premierminister Ahmed Shafiq torsdag den 3. marts 2011 tilbage, hvorefter den tidligere transportminister, Essam Sharaf, af Det Militære Råd fik i opdrag at danne en ny regering. Der er indledt en proces, der skal lede hen imod afholdelse af tre valg inden for seks måneder: Folkeafstemning om forfatningsændringer, parlamentsvalg og præsidentvalg.

Urolighederne i den nordafrikanske region kan potentielt medføre en stor indstrømning af **migranter** fra landene i regionen, herunder navnlig Libyen, til Europa. Det anslås, at der er ankommet 5.000-6.000 migranter til den italienske ø Lampedusa fra Tunesien. På nuværende tidspunkt er der ikke rapporteret om migranter fra Libyen. Ifølge EU's grænseagentur, Frontex, er omkring 200.000 personer flygtet fra Libyen til nabolandene Egypten, Tunesien og Chad. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 24.-25. februar var der en drøftelse af situationen i Nordafrika, herunder særligt situationen i Tunesien og Libyen og tilstrømningen af personer, navnlig til Italien.

På udenrigsrådsmødet den 21. februar 2011 var der en generel politisk drøftelse af begivenhederne i Egypten, Tunesien og regionen som helhed, herunder af de politiske, sociale, økonomiske og diplomatiske konsekvenser for landene i regionen. Rådskonklusionerne fordømmer bl.a. undertrykkelsen af demonstranter i Libyen samt bekræfter EU's fortsatte støtte til overgangsprocessen i Tunesien og Egypten. I forberedelsen af udenrigsrådsmødet den 21. februar udsendte udenrigsrepræsentant Ashton to papirer om hhv. Egypten og Tunesien med en række konkrete tiltag til at støtte de to landes overgangsproces hen imod demokrati, herunder støtte til civilsamfundet, medier, økonomisk og social udvikling samt annoncering af 17 mio. euro ekstra i støtte til Tunesien frem mod de kommende valg. Ashton har aflagt besøg i Cairo og Tunis, og har sendt et brev den 24. februar, hvori tre centrale udfordringer skitseres: demokratifremme, økonomisk udvikling og people-to-people kontakter.

Det Europæiske Råd drøftede den 4. februar 2011 situationen i Nordafrika og vedtog en erklæring, der blandt andet opfordrer Ashton og Kommissionen til at fremkomme med forslag til, hvordan EU kan understøtte transformationen i regionen og hurtigt tilpasse sine instrumenter i lyset heraf.

Udenrigsministeren har sendt et **brev til Ashton** den 2. marts, der indeholder en række forslag til initiativer, som EU og medlemsstaterne øjeblikkeligt kan sætte i værk over for partnere i det sydlige Middelhav - i første omgang Tunesien og Egypten. At etablere en **"transformationsplatform"**, der har til formål at sikre en tæt koordination og bedre inddragelse af medlemsstaternes erfaringer samt en åbenhed overfor relevante tredjelande. At styrke transformationsplatformen ved en **"quick disbursement" kapacitet** baseret på anvendelse af eksisterende finansieringsinstrumenter. At sikre en solid og hurtig støtte til landenes **demokratifremme** og civilsamfund, herunder menneskerettighedsgrupper, NGO'er,

sociale bevægelser, frie medier og spirende politiske partier. At fremme **økonomisk udvikling**, vækst og jobskabelse gennem bl.a. øget markedsadgang og handelsliberaliseringer. At styrke **People-to-People** kontakter særligt med landenes ”forandringsagenter” – de unge, civilsamfundsaktører og journalisterne.

3. Formål og indhold

Rådet ventes som forberedelse på det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd den 11. marts 2011 at drøfte udviklingen i EU's sydlige nabolande med fokus på Libyen, samt hvordan EU på hurtig og effektiv vis kan understøtte en overgangsproces hen imod demokrati og afholdelse af frie valg i Egypten og Tunesien. Udenrigsrepræsentant Ashton og Kommissionen ventes at præsentere et forslag til, hvordan EU kan udvikle en pakke af instrumenter for at yde støtte til transitions- og transformationsprocessen, herunder revidering af naboskabspolitikken, med fokus på demokratifremme, økonomisk udvikling og people-to-people kontakter. Der ventes en drøftelse af det igangværende review af naboskabspolitikken og evt. fornyelse af Unionen for Middelhavet. Tiltag til at øge handel og investeringer i regionen og muligheder for finansielt engagement via bl.a. EIB og EBRD ventes også drøftet.

Det er muligt, at der vil blive lagt op til yderligere stramninger af sanktionerne over for Libyen.

Det forventes, at der på mødet vil være en drøftelse af, hvordan EU vil kunne håndtere en situation med en stor indstrømning af migranter fra landene i den nordafrikanske region til Europa. Blandt de centrale elementer forventes at være operationer i regi af EU's grænseagentur, Frontex, og aktivering af EU's asylstøttekontor, EASO, samt økonomisk bistand via EU's solidaritetsfonde. Det kan ikke afvises, at der vil være en drøftelse af mulighederne for byrdefordeling blandt EU's medlemsstater i tilfælde af, at der skulle komme et stort antal migranter til Europa. Endelig kan det ikke afvises, at der vil være en drøftelse af visumlempelsesaftaler med landene i regionen med henblik på at styrke de mellemfolkelige kontakter.

4. Regeringens holdning

Regeringen støtter, at EU tager initiativ til at øge presset på Libyen og oberst Ghaddafi, herunder ved evt. udvidelse af de eksisterende sanktioner eller ved nye målrettede sanktioner. Regeringen støtter også, at EU aktivt politisk og økonomisk støtter op om overgangsprocessen i Egypten og Tunesien med en hurtig, koordineret og effektiv indsats. Regeringen kan støtte, at EU hurtigt og effektivt er i stand til at reagere på en potentiel, stor indstrømning af migranter fra landene i den nordafrikanske region, herunder via Frontex og EASO samt EU's solidaritetsfonde. Regeringen kan støtte, at udstedelse af visum til visse målgrupper gøres billigere/gratis ved at anvende den fleksibilitet, der er indbygget i EU's visumkodeks.

5. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være enighed blandt medlemslandene om at øge presset på oberst Ghaddafi samt at tilskynde Egypten og Tunesien til at fortsætte den overgangsproces, der nu synes igangsat, og at EU må understøtte den proces på hurtig, synlig og effektiv vis.